

Sygn. akt I ACa 101/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 10 lipca 2014 r.

Sąd Apelacyjny w Łodzi I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący:	Sędzia SA Wiesława Kuberska (spraw.)
Sędziowie:	SA Jolanta Grzegorzczak SO del. Ryszard Badio
Protokolant:	st. sekr. sądowy Katarzyna Olejniczak

po rozpoznaniu w dniu 10 lipca 2014 r. w Łodzi

na rozprawie

sprawy z powództwa **A. G.**

przeciwko **W. J.**

o zapłatę

na skutek apelacji powódki

od wyroku Sądu Okręgowego w Łodzi

z dnia 23 października 2013 r. sygn. akt X GC 637/11

1. **oddala apelację;**

2. **zasądza od A. G. na rzecz W. J. kwotę 5.400 (pięć tysięcy czterysta) zł z tytułu zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym;**

3. **przyznaje i nakazuje wypłacić ze Skarbu Państwa – Sądowi Okręgowego w Łodzi adwokat M. T. prowadzącej Kancelarię Adwokacką w Ł. kwotę 6.642 (sześć tysięcy sześćset czterdzieści dwa) zł brutto z tytułu zwrotu kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej powódce z urzędu w postępowaniu apelacyjnym.**

Sygn. akt I ACa 101/14

UZASADNIENIE

Zaskarżonym wyrokiem z dnia 23 października 2013 r. Sąd Okręgowy

w Ł. w sprawie z powództwa A. G. przeciwko W. J. o zapłatę uchylił w całości wyrok zaoczny Sądu Okręgowego

w Ł. z dnia 7 marca 2012 r. wydany w niniejszej sprawie i oddalił powództwo (pkt 1), zasądził od powódki na rzecz pozwanego kwotę 22.506 zł tytułem zwrotu kosztów procesu (pkt 2) oraz przyznał adwokat M. T., tytułem wynagrodzenia za nieopłaconą pomoc prawną udzieloną powódce z urzędu, kwotę 8.856 zł, którą nakazał wypłacić ze Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Łodzi (pkt 3)

(wyrok – k. 573).

Powyższe rozstrzygnięcie zostało wydane na podstawie ustaleń, które Sąd Apelacyjny w całości podzielił i przyjął za własne. Z ustaleń tych wynika, że

w dniu 20 lipca 2005 r. powódka i pozwany zawarli umowę spółki cywilnej pod nazwą P.H.U. (...) s.c. z siedzibą w M.. Zgodnie z § 7 ust. 1 umowy strony zobowiązały się wnieść do spółki wkład w postaci 1.000 zł, a jednocześnie w § 8 ust. 1 i 2 umowy strony ustaliły, że ich udział w zyskach i stratach spółki cywilnej wynosi po 50%.

Aneksiem z 31 sierpnia 2006 r. do powyższej umowy spółki cywilnej wstąpił do niej A. W., który zobowiązał się wnieść wkład

w wysokości 1.000 zł. W związku z tym udział w zyskach i stratach każdego ze wspólników spółki wynosił „33,33%”.

Aneksiem z 7 września 2006 r. zmieniono nazwę spółki cywilnej na Przedsiębiorstwo Handlowo - Usługowe (...) s.c. A. G., W. J., A. W..

Aneksiem z 1 marca 2007 r. zmieniono umowę spółki cywilnej wobec wystąpienia z niej pozwanego, w ten sposób, że jej wspólnikami, którzy wnieśli wkłady w wysokości 1.000 zł, byli: powódka i A. W., których udział w zyskach i stratach spółki wynosił po 50%. Jednocześnie w treści aneksu wskazano, że udziały pozwanego zostały mu zwrócone w formie, w jakiej były wniesione do spółki, zaś zysk spółki osiągnięty do 1 marca 2007 r. został pozwanemu wypłacony w części odpowiadającej proporcji wniesionych przez niego udziałów do ogółu udziałów.

W spółce cywilnej (...) powódka zajmowała się sprawami finansowymi.

W maju lub czerwcu 2006 r. powódka zaczęła kontrolować i sprawdzać powoda.

Pismem z 25 lipca 2008 r. powódka zgłosiła Prokuraturze Rejonowej w M. zawiadomienie o podejrzeniu popełnieniu przestępstwa przez pozwanego, polegającego na doprowadzeniu jej do niekorzystnego rozporządzenia mieniem i działaniem na szkodę spółki cywilnej (...)

w celu osiągnięcia korzyści majątkowej oraz na fałszowaniu faktur.

W uzasadnieniu pisma powódka wskazała, że 22 lipca 2008 r. (ew. 23 lipca 2008 r.) rano, ok. godz. 9.00, będąc przesłuchiwana przez pracowników (...)

w O., okazano jej 4 faktury wystawione na spółkę cywilną, które jednak były sfałszowane, bowiem sprzedawca nie istnieje; powódka wskazała, że łącznie może być sfałszowanych 37 faktur. Dalej powódka zaznaczyła, że wszystkie te faktury do spółki cywilnej dostarczył pozwany, a następnie w formie przelewu bądź gotówki pobierał pieniądze, stanowiące mienie (...).

W późniejszym okresie powódka zgłosiła kolejne zawiadomienia o podejrzeniu popełnieniu przestępstwa przez pozwanego.

Postępowania te zostały umorzone wobec braku znamion czynu zabronowanego, wobec braku danych dostatecznie uzasadniających podejrzenie popełnienia czynu zabronionego, bądź też wobec niepopełnienia czynu.

Pismem z 20 lipca 2011 r. powódka wezwała pozwanego do rozliczenia się z wybranych kwot ze spółki cywilnej w wysokości 688.000 zł i 123.600 euro, których pozwany nie zapłacił.

Sąd Okręgowy oddalił powództwo, uznając je za przedawnione. Zaznaczył jednocześnie, że odpis pozwu w niniejszej oraz odpis wyroku zaocznego został wysłany na adres pozwanego, określony przez powódkę, jako „ul. (...) w B.". Tymczasem z wniosku o przywrócenie terminu wynikało, że od 2010 r. pozwany mieszka w B., gdzie zameldował

się na pobyt czasowy. W tych okolicznościach odpis wyroku zaocznego nie został wysłany na adres zamieszkania pozwanego, przez co pozwany bez swojej winy nie wniósł w terminie sprzeciwu od wyroku zaocznego, a więc wniosek o przywrócenie terminu do dokonania tej czynności procesowej należało uwzględnić.

W ocenie Sądu Okręgowego powódka dochodziła w niniejszej sprawie odszkodowania z art. 415 k.c., zaś jej wierzytelność musiała powstać najpóźniej w marcu 2007 r., kiedy pozwany wystąpił ze spółki (...). Co za tym idzie jej roszczenia powstały pod rządami dawnego art. 442 k.c. Z uwzględnieniem jednak art. 2 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o zmianie ustawy Kodeks cywilny (Dz.U.2007.80.538) przedawnienie zawartych w pozwie roszczeń należało analizować przez pryzmat art. 442¹ k.c.

W sprawie miał tym samym zastosowanie trzyletni termin przedawnienia z art. 442¹ § 1 zd. I, który rozpoczął swój bieg 25 lipca 2008 r. W tej dacie powódka zgłosiła podejrzenie popełnienia przez pozwanego przestępstwa, polegającego na doprowadzeniu jej do niekorzystnego rozporządzenia mieniem i działaniem na szkodę spółki cywilnej (...), które to czyny miały polegać na wprowadzaniu do spółki sfałszowanych faktur i wyprowadzeniu ze spółki pieniędzy. Skoro ówczesnie powódka inkryminowała dokładnie takie same czyny pozwanego, z których w niniejszej sprawie wywodzi swoją szkodę, uznać należało, że już wtedy wiedziała o szkodzie i osobie obowiązanej do jej naprawienia.

Ze względu na to, że trzyletni termin, o którym mowa upłynął najpóźniej w dniu 25 lipca 2011 r., powództwo z 3 września 2011 r. było spóźnione. Skoro zaś zaskarżonym wyrokiem zaocznym Sąd Okręgowy w całości uwzględnił powództwo i obciążył pozwanego kosztami procesu, orzeczenie to należało w całości uchylić i oddalić powództwo.

Sąd Okręgowy podkreślił zarazem, że nie miał zastosowania w sprawie art. 442¹ § 2 k.c., bowiem powódka nie udowodniła okoliczności, które wskazywałyby, że szkoda wynikała ze zbrodni lub występku. Składane przez powódkę doniesienia o podejrzeniu popełnienia przestępstwa przez pozwanego, nie potwierdzały jej zarzutów i prowadziły do umorzenia postępowania. Tym bardziej powódka nie wykazała, aby pozwany został prawomocnie skazany za zbrodnię lub występki. Jeśli zaś przyjąć, że powódka w niniejszej sprawie dochodziła odszkodowania na podstawie art. 471 k.c. (wobec nienależytego wykonania przez pozwanego umowy spółki cywilnej), to w sprawie znajdował również zastosowania trzyletni termin przedawnienia, tym razem z art. 118 in fine k.c., zgodnie z którym co do zasady termin przedawnienia dla roszczeń związanych z prowadzeniem działalności gospodarczej wynosi 3 lata. Uznając, że termin wymagalności takiej wierzytelności nie jest oznaczony, ani nie wynika

z właściwości zobowiązania, a więc jego wymagalność zależała od wezwania pozwanego do spełnienia świadczenia (art. 455 k.c.), bieg terminu przedawnienia rozpoczynał się od dnia, w którym roszczenie stałoby się wymagalne, gdyby uprawniony podjął czynność w najwcześniejszym możliwym terminie (art. 120 § 1 zd. II k.c.). Takim najwcześniejszym terminem był dzień

25 lipca 2008 r., a więc wierzytelność z art. 471 k.c. przedawniała się również – zgodnie z art. 112 k.c. – 25 lipca 2011 r. Do analogicznych wniosków należało dojść, przy potraktowaniu niniejszej sprawy za sprawę o rozliczenie z występującym współnikiem

(uzasadnienie zaskarżonego wyroku – k. 581 – 588).

Apelację od powyższego wyroku wywiodła powódka, zaskarżając go w całości i zarzucając:

1. nierozpoznanie istoty sprawy poprzez zaniechanie rozpoznania zarzutów merytorycznych powódki co do zasadności roszczenia, ponieważ Sąd

I instancji skoncentrował się wyłącznie na tym, kiedy powódka dowiedziała się o wprowadzeniu przez pozwanego do spółki cywilnej fikcyjnych faktur VAT na olej opałowy, natomiast nie skoncentrował się w ogóle na pobranych przez pozwanego środkach z rachunków bankowych spółki, a o czym powódka dowiedziała się z opinii z dnia 12 maja 2011 r. sporządzonej przez biegłego

w toku postępowania prowadzonego przez Prokuraturę Okręgową w Olsztynie
o sygn. akt VI Ds 27/10, którą Sąd w całości pominął, a tym samym nie rozpoznał podstawy dochodzonego roszczenia
i samej sprawy.

Niezależnie od powyższego powódka zarzuciła:

1. sprzeczność istotnych ustaleń Sądu z treścią zebranego w sprawie materiału dowodowego wskutek naruszenia
przepisów postępowania, które miało istotny wpływ na wynik sprawy, tj.:

- art. 233 § 1 k.p.c., poprzez dokonanie oceny dowodów w sposób sprzeczny z zasadami doświadczenia życiowego i
niewszerechny oraz budzący wątpliwości co do logicznego rozumowania poprzez pominięcie opinii z dnia
12 maja 2011 r., prowadzące do błędnego ustalenia podstawy dochodzonego roszczenia poprzez przyjęcie, że powódka
dochodzi roszczeń z tytułu fikcyjnych faktur VAT wprowadzonych do spółki cywilnej przez pozwanego, a nie należności
pobrane przez pozwanego z rachunków bankowych wyszczególnionych we wskazanej opinii, gdzie podstawa ta
wynika bezpośrednio z pozwu,

- art. 233 § 1 k.p.c., poprzez dokonanie oceny dowodów w sposób sprzeczny z zasadami doświadczenia życiowego
i niewszerechny oraz budzący wątpliwości co do logicznego rozumowania w odniesieniu do dowodu z zeznań
powódki i zawiadomienia (k. 64), prowadzące do błędnego ustalenia, że powódka w lipcu 2008 r. wiedziała o pobraniu
przez pozwanego licznych środków,

- art. 217 § 2 k.p.c. w zw. z art. 227 k.p.c. poprzez bezzasadne pominięcie wniosków dowodowych, mających istotne
znaczenie w celu wykazania podstawy i wysokości dochodzonego roszczenia oraz wyrządzenia przez pozwanego
szkody powódce, jak również prowadzących do wykazania bezzasadności przywrócenia terminu pozwanemu do
wniesienia sprzeciwu od wyroku zaocznego,

- art. 277 k.p.c. w zw. z art. 328 § 2 k.p.c. poprzez nie odniesienie
w uzasadnieniu wyroku do zeznań powódki, nie wskazanie, w jakim zakresie Sąd dał im wiarę, a w jakim zakresie
odmówił im wiarygodności oraz nie wskazał, z jakich przyczyn dał im wiarę, a z jakich przyczyn odmówił im
wiarygodności,

- art. 168 § 1 k.p.c. poprzez bezzasadne przywrócenie terminu do wniesienia sprzeciwu od wyroku zaocznego
wynikające z bezzasadnego przyjęcia, że wyrok zaoczny wraz z odpisem pozwu został wysłany na błędny adres to jest na
adres, pod którym pozwany nie mieszka, w sytuacji gdy pozwany rzeczywiście mieszka w B., a nie w B. z uwagi na to, że
w B., gdzie rzekomo pozwany mieszka, znajduje się bar, a nie lokal mieszkalny, czego Sąd I instancji w ogóle nie ustalił,

2. naruszenia prawa materialnego poprzez błędną wykładnię art. 442¹

§ 1 k.c., polegającą na bezzasadnym przyjęciu, że roszczenie powódki uległo przedawnieniu, w sytuacji, gdy z zebranego
materiału dowodowego wynika, że termin przedawnienia biegnie dopiero od maja 2011 r., tj. od otrzymania przez
powódkę opinii z dnia 12 maja 2011 r., czyli od chwili kiedy powódka dowiedziała się o pobraniu przez pozwanego
środków z rachunków bankowych spółki cywilnej.

W konsekwencji skarżąca wniosła o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez zasądzenie żądanej kwoty, ewentualnie o
uchylenie zaskarżonego wyroku

i przekazanie sprawy Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania, a także

o zasądzenie od pozwanego na rzecz powódki kosztów postępowania za obie instancje, w tym kosztów zastępstwa
procesowego według norm przepisanych

(apelacja – k. 606 – 610).

W odpowiedzi na apelację pozwany wniosł o jej oddalenie oraz zasądzenie kosztów postępowania odwoławczego, w
tym kosztów zastępstwa procesowego wg norm przepisanych (k. 615 – 626).

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja podlegała oddaleniu.

Biorąc pod uwagę, że skarżąca zakwestionowała zasadność rozpoznania sprzeciwu pozwanego od wyroku zaocznego z dnia 7 marca 2012 r., zmierzając do podważenia dotychczasowej drogi postępowania, podkreślenia wymagało, że Sąd Okręgowy prawidłowo przywrócił pozwanemu termin do wniesienia tego środka zaskarżenia, trafnie wywodząc, że adres pozwanego, wskazany przez powódkę, nie był jego adresem zamieszkania i z góry pozbawiał skuteczności wszelkie próby dokonywania doręczeń, w tym w zakresie samego wyroku zaocznego. Żadne twierdzenia podniesione w apelacji nie pozwoliły na uznanie zgłaszanych przez skarżącą uchybień w procedurze przywracania przedmiotowego terminu, jak i pozostałych, ujętych w zarzutach apelacji, nieprawidłowości, podważających zapadły w dniu 23 października 2013 r. wyrok.

Zgłoszenie w toku postępowania przez stronę pozwaną zarzutu przedawnienia oznaczało konieczność ukierunkowania postępowania dowodowego na okoliczności istotne z punktu widzenia jego oceny. Poczynione przez Sąd Okręgowy ustalenia powinny być zatem wystarczające do ustalenia czasu uzyskania przez powódkę wiedzy o szkodzie, stanowiącej źródło jej roszczeń i osobie zobowiązanej do jej naprawienia, bowiem z tej perspektywy rozpatrywany był początek biegu trzyletniego terminu przedawnienia (art. 442¹ § 1 zd. I k.c.). Tym samym zbędne było merytoryczne rozpatrywanie zawartych

w pozwie roszczeń, jak i przeprowadzanie dowodów, służących wykazaniu ich wysokości.

Sąd Okręgowy, w ramach ustaleń, zwrócił uwagę na treść zeznań powódki, wspartych zawiadomieniem, znajdującym się na karcie 64 akt niniejszej sprawy, z których wynikało, że powódka w dniu 22 (ewentualnie 23) lipca 2008 r. ujawniła swoje przekonanie o złożeniu przez pozwanego czterech, opiewających na łączną kwotę 107.000 zł, faktur na zakup oleju opałowego, które w jej ocenie były sfałszowane z uwagi na wystawienie ich przez nieistniejący podmiot sprzedający. W konsekwencji istniały podstawy do przyjęcia, że z tą datą powódka miała wiedzę o tym, że pozwany dopuścił się ewentualnego czynu niedozwolonego, naruszającego jej interesy, co oznaczało, że wiedziała wówczas o szkodzie i osobie zobowiązanej do jej naprawienia.

Z perspektywy początku biegu terminu przedawnienia nie miała natomiast żadnego znaczenia okoliczność znajomości rozmiarów szkody, choć w zakresie 107.000 zł była ona powódce znana.

Mając na uwadze, że Sąd Okręgowy ustalił, opierając się na zeznaniach powódki, że działając w dwuosobowej spółce, zajmowała się sprawami finansowymi, zaś w maju lub czerwcu 2006 r. zaczęła kontrolować pozwanego pod względem wydatków, logicznym był wniosek, że już wtedy mogła poznać wiedzę o zgłaszanym wyprowadzaniu pieniędzy ze spółki przez pozwanego. Powyższe oznacza, że Sąd Okręgowy przyjął na korzyść powódki początek biegu terminu przedawnienia dla jej roszczeń, uznając że był nim dzień 25 lipca 2008 r., w którym powódka zgłosiła Prokuraturze Rejonowej w Mławie zawiadomienie o podejrzeniu popełnieniu przestępstwa przez pozwanego.

Ze względu na to, że ustalenia Sądu Okręgowego potwierdziły trafność zarzutu przedawnienia (powództwo z dnia 3 września 2011 r. było spóźnione, gdyż zawarte w nim roszczenia przedawniły się najpóźniej w dniu 25 lipca 2011 r.), Sąd nie dopuścił się uchybienia proceduralnego, odstępując od dalszego gromadzenia materiału dowodowego. Co za tym idzie, skoro poczynione ustalenia zostały oparte na zgromadzonym materiale dowodowym i jako takie były prawidłowe, ograniczenie zakresu postępowania dowodowego nie stanowiło o nierozpoznaniu istoty sprawy.

Konsekwencją powyższego było nieuznanie także pozostałych, zawartych w apelacji, zarzutów i oddalenie apelacji na podstawie art. 385 k.p.c.

O kosztach postępowania apelacyjnego Sąd Apelacyjny orzekł na podstawie art. 98 § 1 i § 3 k.p.c. w zw. z art. 99 k.p.c., zasadzając od powódki na rzecz pozwanego kwotę 5.400 zł tytułem zwrotu wynagrodzenia pełnomocnika pozwanego,

wskazanego w § 6 pkt 7 w zw. z § 12 ust. 1 pkt 2 in principio rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r.

w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz.U.2013.490 j.t.).

Wynagrodzenie na rzecz pełnomocnika reprezentującego powódkę

z urzędu Sąd Apelacyjny przyznał stosownie do § 6 pkt 7 w zw. z § 13 ust. 1 pkt 2 in principio w zw. z § 2 ust. 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (Dz.U.2013.461 j.t.).